

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการนำร่อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเบื้องต้นในการเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษา ระหว่าง ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้พูด 2 วัย ในรายวิชา 141 657 การศึกษา ภาษาถิ่น โดยได้เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี นำเขตปรับเปลี่ยนภาษา ที่ได้มาเปรียบเทียบกับเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี จากผลการ วิจัยของ วรณพร ทองมาก (2526) และเกษมณี เทพวัลย์ (2526) (ผลงานวิจัยเกี่ยวกับ เขตปรับเปลี่ยนภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ในบทที่ 1) ผลการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่า เขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษา 2 วัยนี้ ไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกัน คือ เขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี อยู่เหนือเขตปรับเปลี่ยนภาษา ของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี การศึกษาเบื้องต้นนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการศึกษา

1.1 การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

ใช้ผู้ตอบแบบสอบถามจุดเก็บข้อมูลละ 3 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 57 คน กำหนดคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ดังนี้

- 1) อายุ 10-20 ปี ไม่จำกัดเพศ
- 2) การศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4) ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนต้องไม่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน

1.2 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของ วรณพร ทองมาก ผู้วิจัยจึงใช้จุดเก็บข้อมูลเดียวกันกับจุดเก็บข้อมูลที่ วรณพร ใช้ ซึ่งมีทั้งหมด 19 จุดด้วยกันคือ

1. บ้านคอนกลาง ต.สามกระชาย อ.กุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์
2. บ้านคั่นกระโด ต.อ่าวน้อย อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
3. บ้านน้ำตก ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. บ้านทับสะแก ต.ทับสะแก อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. บ้านสวนขนุน ต.เขาล้าน อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. บ้านโคกคาหอม ต.อ่างทอง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
7. บ้านกรุด ต.ชงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
8. บ้านทุ่งมะพร้าว ต.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
9. บ้านหนองม่วง ต.บางสะพาน อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
10. บ้านทุ่งจันทร์ ต.บางสะพาน อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
11. บ้านบางเบ็ด ต.ทรายทอง อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
12. บ้านทุ่งสีเสียด ต.ทรายทอง อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
13. บ้านบ่อสำโรง ต.ปากคลอง อ.ปะทิว จ.ชุมพร
14. บ้านมาบอำมฤต ต.คอนยาง อ.ปะทิว จ.ชุมพร
15. บ้านเนินทอง ต.สลูช อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
16. บ้านแหลมแก่น ต.ชุมโค อ.ปะทิว จ.ชุมพร
17. บ้านหนองเรือ ต.ท่าข้าม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
18. บ้านดอนมะม่วง ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
19. บ้านหนองจิก ต.ทุ่งตะโคตร กิ่งอ.ท่าตะโก จ.ชุมพร

1.3 การคัดเลือกหน่วยอรรถ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกหน่วยอรรถที่ใช้ทดสอบจำนวน 20 หน่วยอรรถ จากงานวิจัย เรื่อง "แนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นกลางกับภาษาไทยถิ่นใต้โดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์" ศึกษาโดย วรณพร ทองมาก (วรรณพร 2526) ซึ่งใช้หน่วยอรรถในการทดสอบทั้งหมด 120 หน่วยอรรถ ในงานวิจัยดังกล่าวได้แบ่งประเภทของหน่วยอรรถเป็น 7 ประเภท คือ 6 ประเภทแรกเป็นหน่วยอรรถ 1 ศัพท์ถึงหน่วยอรรถ 6 ศัพท์ และหน่วยอรรถประเภทที่ 7 เป็นหน่วยอรรถ 9 ศัพท์ เนื่องจากการศึกษาภาษาไทยถิ่นในด้านคำศัพท์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ หาแนวแบ่งเขตภาษา 2 ภาษา รายการคำที่ใช้ควรประกอบด้วยหน่วยอรรถที่ภาษาหนึ่งใช้ ศัพท์หนึ่ง ๆ และอีกภาษาใช้ศัพท์อีกศัพท์หนึ่ง (ม.ร.ว.กัลยา ลิงสภักดิ์ 2526: 21) ผู้วิจัย จึงได้คัดเลือกเฉพาะหน่วยอรรถประเภทที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยอรรถ 2 ศัพท์ คือ แทนด้วยคำ ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ภาษาละ 1 คำศัพท์เท่านั้น คัดเลือกได้ ทั้งหมด 50 หน่วยอรรถ ในจำนวน 50 หน่วยอรรถนี้ ปรากฏหน่วยอรรถที่เป็นปัญหาใน การวิจัย 5 หน่วยอรรถ คือ เป็นหน่วยอรรถที่ศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ไม่ใช้กันแล้ว 3 หน่วย อรรถ และ หน่วยอรรถที่ยากแก่การอธิบายให้ผู้บอกภาษาเข้าใจได้ถูกต้อง 2 หน่วยอรรถ เหลือหน่วยอรรถที่ใช้ได้ผลดี 45 หน่วยอรรถ

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการหน่วยอรรถเพียง 20 หน่วยอรรถ ผู้วิจัยจึงทำ การคัดเลือกหน่วยอรรถอีกครั้ง โดยคัดหน่วยอรรถที่คาดว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่จะใช้ในงานวิจัยนี้ อาจไม่รู้จัก และคัดหน่วยอรรถที่ยากแก่การตั้งคำถาม ออกไป ให้เหลือเพียง 20 หน่วยอรรถ ซึ่งได้แก่

หน่วยวรรณคดีภาษาไทถิ่นกลาง วรรณคดีภาษาไทถิ่นใต้

1. 'หัวปลี'	หัวปลี	ปลีกล้วย
2. 'ฟักทอง'	ฟักทอง	น้ำเต้า
3. 'แดงโหม'	แดงโหม	แดงจิ้น
4. 'ฝรั่ง'	ฝรั่ง	ฮ่าหมุ
5. 'กะปิ'	กะปิ	เคย
6. 'ปาห้องโก๋'	ปาห้องโก๋	จ๊ะโก๋ย
7. 'ข้าวต้มมัด'	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย
8. 'เจาก๊วย'	เจาก๊วย	วุ้นคำ
9. 'กล่อง'	กล่อง	กบ
10. 'กะละมัง'	กะละมัง	โคม
11. 'เสื่อ'	เสื่อ	สาด
12. 'คินัน'	คินัน	ต่อคำ
13. 'พรงัน'	พรงัน	คอเข้า
14. 'มะรินัน'	มะรินัน	คอเรือ
15. 'คำ'	คำ	ชย
16. 'คู้'	คู้	แล
17. 'ปอก'	ปอก	ลิด
18. 'ไกล'	ไกล	แค
19. 'ขาด'	ขาด	แหก
20. 'ทวย'	ทวย	เบอร์

1.4 การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนมีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

เนื่องจากคำตอบจากแบบสอบถามของผู้ที่ขาดคุณสมบัติที่กำหนดไว้ นั้น ไม่สามารถนำมาใช้ ในการวิเคราะห์ได้ รายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ชื่อสกุล เพศ อายุ สถานที่เกิดและเติบโต ที่อยู่ปัจจุบัน การศึกษา และลายมือชื่อผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็น การแสดงว่า คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามชุดนั้น ๆ คอบโดยผู้ที่มีลายมือชื่อที่ปรากฏอยู่ (วัลจิณ 2534) เนื่องจากผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

ส่วนที่สองเป็นคำถามในการใช้คำศัพท์ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 20 ข้อ ใน แต่ละข้อประกอบด้วยตัวเลือก 2 ตัวเลือก คือ เป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 1 ตัวเลือก และเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อีก 1 ตัวเลือก ท้ายตัวเลือกเป็นช่องว่าง (.....) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามเติมคำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในตัวเลือก ทุกข้อจะใช้ประโยค "ท่าน และเพื่อน ๆ ของท่านเรียกว่า" ในการถาม เพื่อให้ได้คำศัพท์ของจุดเก็บข้อมูลจริง ๆ

ตัวอย่าง

1. คอกของกบที่มีกาบสีม่วงอมแดงหุ้มอยู่ ท่านและเพื่อน ๆ ของท่านเรียกว่า
 - ก. หัวปลี
 - ข. ปลีกกล้วย (.....)

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 วิธี คือ การส่งทางไปรษณีย์ และการออกเก็บข้อมูล ภาคสนาม ระยะแรกของการศึกษาใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ แต่เนื่องจาก ได้รับแบบสอบถามคืนไม่ครบ ผู้วิจัยจึงทำการออกเก็บข้อมูลภาคสนามโดยหาผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาผลการวิจัยของวรรณพร ทองมาก (2526) พบว่าการวิเคราะห์ หาเขตปรับเปลี่ยนภาษาโดยคุณการกระจายศัพท์นั้น ได้ผลไม่ชัดเจนนัก (ดูงานวิจัยเกี่ยวกับ

เขตปรับเปลี่ยนภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ในบทที่ 1) ส่วนการวิเคราะห์โดย
 คู้สัดส่วนของการใช้คำศัพท์จะให้ผลที่ชัดเจนกว่า ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การหาสัดส่วนการใช้คำ
 ศัพท์เพียงวิธีเดียวในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยทำการหาค่าเฉลี่ยการใช้คำศัพท์
 ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละจุดเก็บข้อมูล (ดูตารางที่
 8) จุดเก็บข้อมูลคือมีอัตราการใช้ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ใกล้
 เคียงกันที่สุด ถือว่า บริเวณจุดเก็บข้อมูลนั้นเป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่น
 กลางและภาษาไทยถิ่นใต้

3. ผลการศึกษา

ในการศึกษาคั้งนี้ ใช้หน่วยบรรดจริงเพียง 19 หน่วยบรรด เนื่องจากเกิด
 ความผิดพลาดในการพิมพ์ตัวเลือกของหน่วยบรรด 'คิ่นนี้' และในจำนวน 19 หน่วยบรรดนี้
 พบว่า มีหน่วยบรรด 3 หน่วยบรรดเป็นปัญหาในการทดสอบ ได้แก่ 'ฝรัง' 'ค่า' และ
 'กล่อง' ซึ่งแต่ละหน่วยบรรดมีปัญหาต่างกัน คือ

'ฝรัง' ผู้บอกภาษาหลายคนใช้ทั้ง *ฝรัง* และ *ฮ่าหมู* โดยขึ้นกับขนาดของผลไม้
 ชนิดนี้ คือ ถ้าเป็นผลโต เรียก *ฝรัง* แต่ถ้าเป็นผลเล็ก เรียก *ฮ่าหมู*

'ค่า' ผู้บอกภาษาหลายคนใช้ทั้ง *ค่า* และ *ฮูฮ* โดยขึ้นกับเพศ คือ *ค่า* ใช้
 โดยเพศหญิง ส่วน *ฮูฮ* ใช้โดยเพศชาย

'กล่อง' ผู้บอกภาษาให้คำอื่นที่แตกต่างไปจากคำที่ต้องการให้เลือก คือ แทนที่
 จะเลือกใช้คำว่า *กอบ* หรือ *กล่อง* ผู้ตอบแบบสอบถามหลายคนให้คำตอบเป็น *ดั่ง*

ในการวิเคราะห์ 3 หน่วยบรรดนี้ ผู้วิจัยได้ตัดข้อมูลของผู้บอกภาษาที่มีปัญหาออกไป คง
 เหลือเฉพาะข้อมูลของผู้บอกภาษาที่ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
 ศัพท์ใดศัพท์หนึ่งอย่างชัดเจน และที่ตัดข้อมูลได้เป็นเพราะผู้วิจัยคิดอัตราการใช้คำศัพท์โดย
 การหาค่าร้อยละ

เขตปรับเปลี่ยนภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้คคลุ่มอายุ 10-20 ปี ซึ่งพิจารณาจากสัดส่วนการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ อยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บริเวณบ้านทุ่งจันทร์ ตำบลบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย

สำหรับเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี ที่จะนำเปรียบเทียบกับเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี นั้น ผู้วิจัยได้ทำการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี ใหม่จากข้อมูลที่ปรากฏในงานวิจัยของ วรณพร (2526) เนื่องจากเขตปรับเปลี่ยนภาษาจากงานวิจัยของ วรณพร ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของอำเภอบางสะพานถึงตอนเหนือของอำเภอบางสะพาน ใช้หน่วยอรรถในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 120 หน่วยอรรถ ส่วนการศึกษาครั้งนี้ใช้หน่วยอรรถเพียง 19 หน่วยอรรถ การเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษาไม่สามารถทำได้ถ้าจำนวนหน่วยอรรถที่ใช้ต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงเลือกวิเคราะห์เฉพาะหน่วยอรรถ 19 หน่วยอรรถจากข้อมูลของ วรณพร (2526) ซึ่งเป็นหน่วยอรรถเดียวกันกับที่ใช้ในการวิเคราะห์หาเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี (ดูตารางที่ 8) ผลการศึกษา คือ เขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้คคลุ่มอายุ 40-60 ปี อยู่บริเวณตอนกลางของอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ อยู่ระหว่างบ้านกรูด ตำบลธงชัย และบ้านทุ่งมะพร้าว ตำบลพงษ์ประศาสน์ จะเห็นได้ว่า จำนวนหน่วยอรรถที่แตกต่างกันได้แสดงเขตปรับเปลี่ยนภาษาในบริเวณที่ต่างกันด้วย คือ จากการวิเคราะห์ข้อมูลของ วรณพร(2526) เขตปรับเปลี่ยนภาษาที่ได้จาก 120 หน่วยอรรถ อยู่ตอนกลางของอำเภอบางสะพานถึงตอนเหนือของอำเภอบางสะพาน ส่วนเขตปรับเปลี่ยนภาษาที่ได้จาก 19 หน่วยอรรถอยู่ตอนกลางของอำเภอบางสะพาน

เมื่อนำเขตปรับเปลี่ยนภาษาของทั้ง 2 กลุ่มอายุมาเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษา 2 วัยไม่ได้อยู่ในบริเวณเดียวกัน คือ เขตปรับเปลี่ยนภาษาของกลุ่มอายุ 40-60 ปี อยู่บริเวณตอนกลางของอำเภอบางสะพาน ในขณะที่เขตปรับเปลี่ยนภาษาของกลุ่มอายุ 10-20 ปี อยู่ในบริเวณตอนกลางของอำเภอบางสะพานน้อย นั่นคือ เขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี อยู่ในบริเวณเหนือเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี (ดูภาพที่ 4) แสดงว่ากลุ่มอายุ 10-20 ปี

มีการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางในปริมาณที่สูงกว่า และมีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในปริมาณต่ำกว่ากลุ่มอายุ 40-60 ปี (ดูภาพที่ 5-6) อย่างไรก็ตาม ผลที่ได้ยังไม่ดีทีเดียวนัก เพราะจำนวนผู้บอกภาษาที่ใช้ในแต่ละกลุ่มอายุต่างกัน คือ กลุ่มอายุ 40-60 ปีใช้ผู้บอกภาษา 1 คน ต่อ 1 จุด ส่วนกลุ่มอายุ 10-20 ปี ใช้ผู้บอกภาษา 3 คน ต่อ 1 จุด นอกจากนี้ ปีที่ทำการศึกษาทั้งห่างกันถึง 8 ปี คือ ปี 2526 และ 2534 ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอายุที่มีผลต่อเขตปรับเปลี่ยนภาษาใหม่ เพื่อให้ได้ผลที่เชื่อถือได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 : ตารางแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้
เปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มอายุ

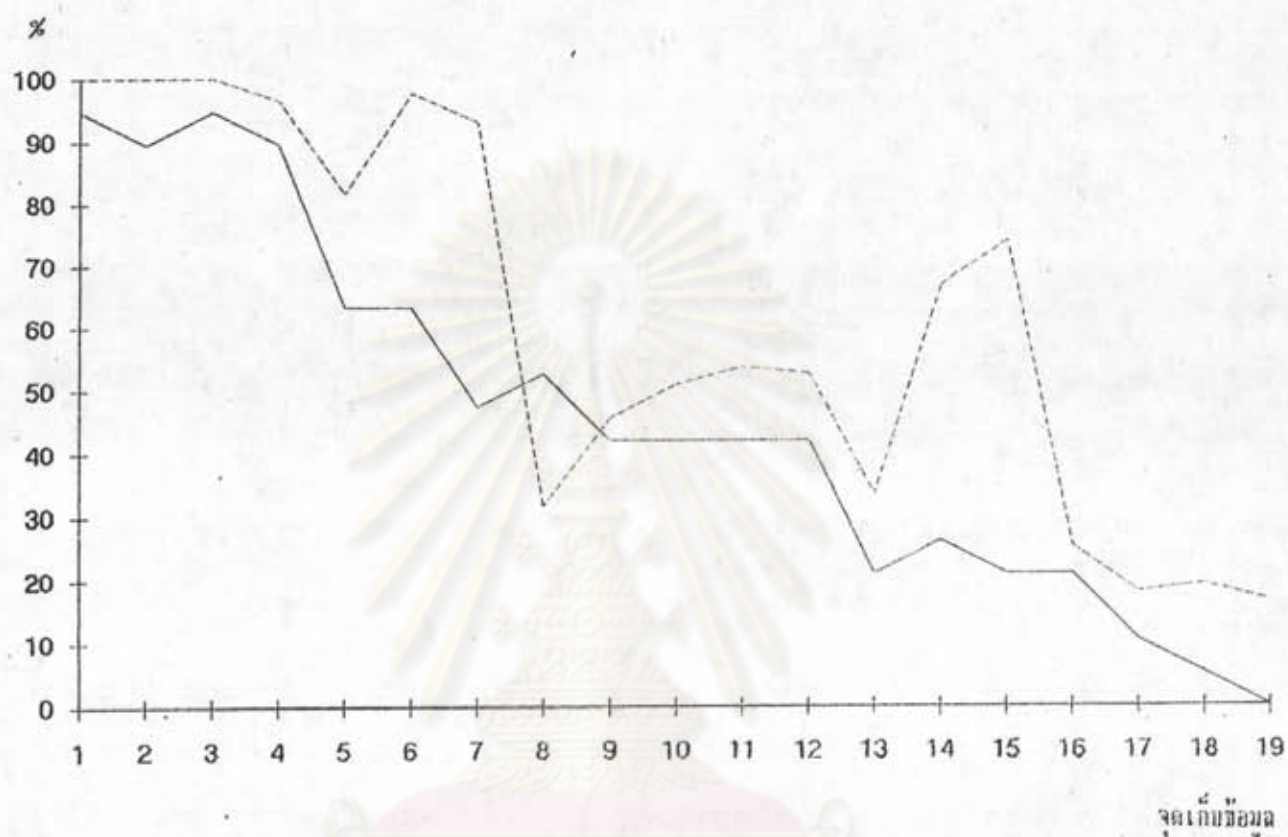
กลุ่มผู้ออกภาษา	40-60 ปี		10-20 ปี	
	% กลาง	% ใต้	% กลาง	% ใต้
1	94.75	5.26	100.00	0.00
2	89.47	10.53	100.00	0.00
3	94.75	5.26	100.00	0.00
4	89.47	10.53	96.49	3.51
5	63.16	36.84	81.58	18.42
6	63.16	36.84	97.37	2.63
7	47.37	52.63	92.86	7.14
8	52.63	47.37	31.58	68.42
9	42.10	57.89	45.61	54.39
10	42.10	57.89	50.87	49.12
11	42.10	57.89	53.57	46.42
12	42.10	57.89	52.63	47.36
13	21.05	78.95	33.33	66.67
14	26.31	73.68	66.67	33.33
15	21.05	78.95	73.68	26.32
16	21.05	78.95	25.45	74.54
17	10.53	89.47	18.18	81.82
18	5.26	94.75	19.30	80.70
19	0.00	100.00	16.66	83.33

ภาพที่ 4 : แผนที่แสดงเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษา 2 กลุ่มอายุ

- บริเวณเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 40-60 ปี
- บริเวณเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี

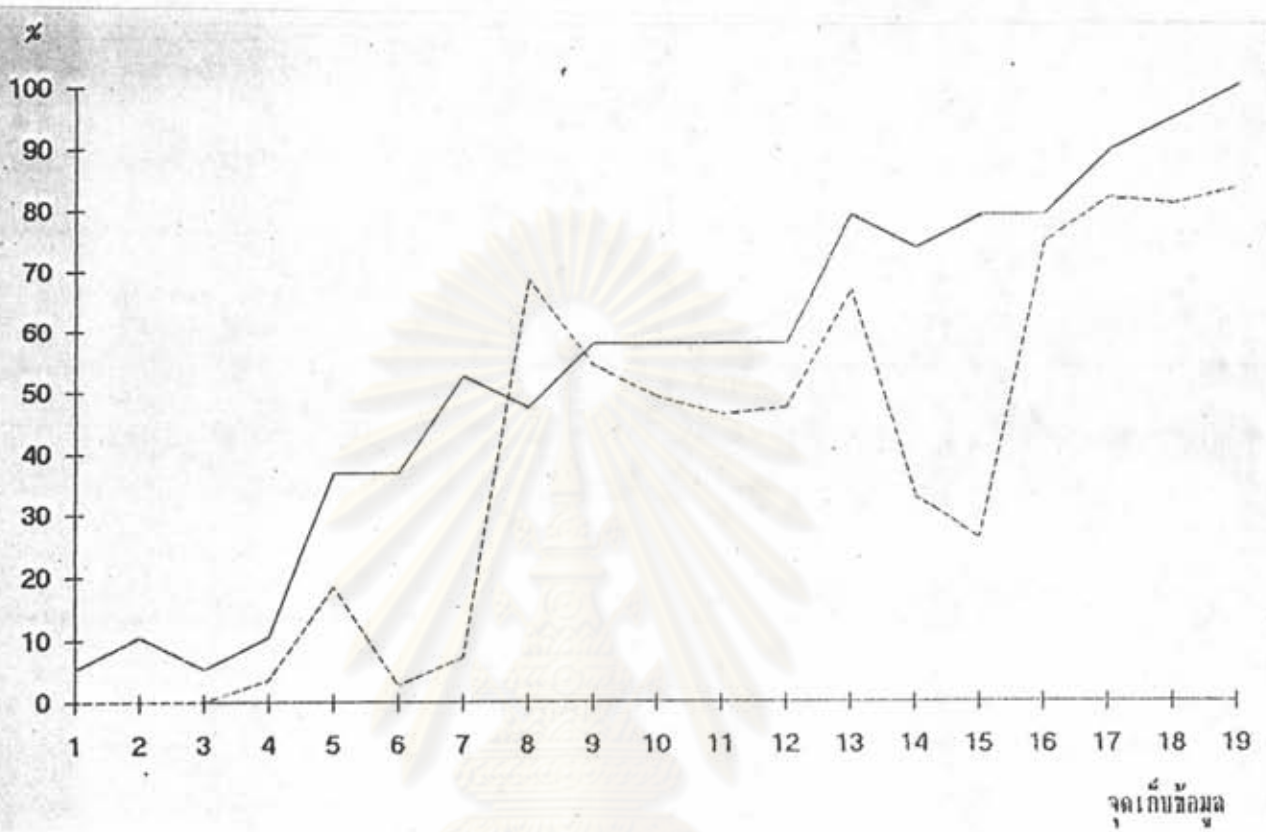
ภาพที่ 5 : กราฟแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของผู้พูด 2 กลุ่มอายุ

— อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของกลุ่มอายุ 40-60 ปี
 - - - อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของกลุ่มอายุ 10-20 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6 : กราฟแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยอื่นได้ของบุคคล 2 กลุ่มอายุ

————— อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยอื่นกลางของกลุ่มอายุ 40-60 ปี
----- อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยอื่นกลางของกลุ่มอายุ 10-20 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการหลัก

จากการศึกษาเบื้องต้นในโครงการนำร่อง ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า เขตปรับเปลี่ยนภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ไม่ได้มีเพียงบริเวณเดียว และอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดที่ตั้งของเขตปรับเปลี่ยนภาษา อีกทั้งเห็นแนวโน้มว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้ที่มีอายุมากกว่าจะอยู่เหนือเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ให้ละเอียดขึ้น กล่าวคือผู้วิจัยต้องการที่จะเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ของผู้พูดต่างกลุ่มอายุในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากในโครงการนำร่องนั้น ได้ทำการเปรียบเทียบการใช้ภาษาของผู้พูดต่างกลุ่มอายุ จากการเก็บข้อมูลที่มีระยะเวลาห่างกันมากถึง 8 ปี คือการเก็บข้อมูลจากผู้พูดกลุ่มอายุ 40-60 ปี (บรรพพว 2526) ได้ทำขึ้นในปี พ.ศ.2526 ส่วนการเก็บข้อมูลจากผู้พูดกลุ่มอายุ 10-20 ปีได้ทำขึ้นในปี พ.ศ.2534 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ภาษาของผู้พูดต่างวัยจากการเก็บข้อมูลที่มีระยะห่างกันมากอาจได้ผลที่ไม่ดีนัก ดังนั้นในโครงการหลักนี้ ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาต่างกลุ่มอายุอีกครั้งเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดต่างวัยมีความแตกต่างในการใช้คำศัพท์ ซึ่งมีผลให้เขตปรับเปลี่ยนภาษาอยู่คนละบริเวณด้วย การดำเนินการวิจัยในโครงการหลักมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

กำหนดจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจุดเก็บข้อมูลละ 30 คน โดยแบ่งผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 3 กลุ่มอายุ กำหนดจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุละ 10 คน และพยายามให้ในแต่ละกลุ่มอายุประกอบด้วยผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงและเพศชายในปริมาณที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกันที่สุด รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 450 คน คุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้คือ

- 1) แบ่งตามอายุออกเป็น 3 กลุ่มอายุ โดยมีความห่างของช่วงอายุ 15 ปี ระหว่างแต่ละกลุ่ม เพื่อแยกวัยของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มอายุออกจากกันอย่างชัดเจน คือ

- 10-20 ปี เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาในอนาคต
- 35-45 ปี เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาในปัจจุบัน
- 60-70 ปี เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาในอดีต

2) เคยได้รับการศึกษา หรือ กำลังศึกษาอยู่ไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนต้องผ่านการศึกษามาแล้ว ไม่ว่าจะได้รับการศึกษาจากโรงเรียนหรือจากวัด แต่ต้องไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือกำลังศึกษาอยู่แต่ไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เช่นเดียวกัน การที่กำหนดไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนได้รับอิทธิพลจากการศึกษาไม่แตกต่างกันมากนัก

3) เกิด เติบโต และอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น และไม่เคยออกไปอาศัยที่อื่นเกิน 6 เดือน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจะได้ไม่ได้รับอิทธิพลในการใช้ภาษาจากที่อื่นและสามารถเป็นตัวแทนของท้องถิ่นที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ได้อย่างดี

4) ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุเดียวกัน เพศเดียวกัน ต้องไม่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามเพศเดียวกัน ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและอาศัยในครัวเรือนเดียวกัน ย่อมต้องมีการใช้ภาษาที่ไม่ต่างกันอยู่แล้ว ผู้วิจัยต้องการกระจายผู้ตอบแบบสอบถามให้มากที่สุด เพื่อจะได้ภาษาของจุดเก็บข้อมูลจริง ๆ

2. การคัดเลือกหน่วยสุ่ม

เนื่องจากการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาของการใช้ภาษาถิ่นโดยใช้คำศัพท์นั้น จำเป็นต้องใช้หน่วยสุ่มที่ใช้ได้ผลดีจริง ๆ คือ เป็นหน่วยสุ่มที่แทนด้วย 2 สัทพยางค์ในบริเวณที่ทำการศึกษา และ เนื่องจากการศึกษาโครงการหลักและการศึกษาโครงการนำร่องเป็นการศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และทำการศึกษาในบริเวณเดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้หน่วยสุ่มที่ใช้ได้ผลดีในงานวิจัยในโครงการนำร่อง ซึ่งมีอยู่ 16 หน่วยสุ่ม โดยไม่เพิ่ม

หน่วยวรรณคดีเข้าไปอีก เพราะหน่วยวรรณคดีที่เพิ่มเข้ามาใหม่อาจเป็นปัญหาในการวิเคราะห์ได้ เนื่องจากยังไม่ผ่านการทดสอบว่าจะใช้ได้ผลดีหรือไม่ เพื่อตัดปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เฉพาะหน่วยวรรณคดีผ่านการทดสอบว่าได้ผลดีแล้วเท่านั้น หน่วยวรรณคดีที่คัดเลือกไว้ทั้ง 16 หน่วยวรรณคดี ได้แก่

หน่วยวรรณคดี	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
1. "หัวปลี"	หัวปลี	ปลีกิ้ววย
2. "ฟักทอง"	ฟักทอง	น้ำเต้า
3. "แดงโหม"	แดงโหม	แดงจั้น
4. "กะปิ"	กะปิ	เคย
5. "ปาต่องโก๋"	ปาต่องโก๋	จ๊ะโก้ย
6. "ข้าวต้มมัด"	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย
7. "เจาก๊วย"	เจาก๊วย	วันดำ
8. "กะละมัง"	กะละมัง	โคม
9. "เสื่อ"	เสื่อ	สาด
10. "พุ้งน ^ข "	พุ้งน ^ข	พ่อเข้า
11. "มะวันน ^ข "	มะวันน ^ข	ค่อว้อ
12. "ค ^ข "	ค ^ข	แล
13. "ปลอก"	ปลอก	ลิด
14. "โกล ^ข "	โกล ^ข	แค้
15. "ชาด"	ชาด	แหก
16. "ทวย"	ทวย	เบอร์

3. การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ มีลักษณะเดียวกันกับแบบสอบถามที่ใช้ในโครงการนำร่อง คือ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นประวัติของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่เป็นคำถามการใช้คำศัพท์ (*ดูภาคผนวก ก*)

ส่วนที่เป็นประวัติของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นส่วนที่เป็นหลักฐานอ้างอิงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ และส่วนที่เป็นคำถามการใช้คำศัพท์มีลักษณะเป็นคำถามและมีตัวเลือก 2 ตัวเลือกในแต่ละคำถาม โดยตัวเลือกตัวหนึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและตัวเลือกอีกตัวหนึ่งเป็นคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และมีช่องว่างให้เติมถ้าผู้กรอกแบบสอบถามใช้คำศัพท์นอกเหนือจากตัวเลือกทั้งสองของหน่วยขอรถนั้น การให้ผู้บอกภาษาเป็นคนอ่านคำถามจากแบบสอบถามและพิจารณาคำตอบด้วยตัวเอง ทำให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนได้ใช้ความคิดของตนเองจริง ๆ ในการตอบคำถาม โดยไม่มีสิ่งใดทำให้ผู้บอกภาษาเกิดความไขว้เขวในการเลือกคำตอบ

ในการถามใช้ประโยคเปิด "ท่านเรียกว่า " ซึ่งต่างจากที่ใช้ในโครงการนำร่อง เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ใช้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากในจุดเก็บข้อมูลแต่ละจุด คำตอบที่ได้จากแต่ละคน เมื่อนำมาวิเคราะห์รวมกันแล้ว สามารถแสดงถึงคำศัพท์ที่ใช้ในบริเวณนั้น ๆ ได้

ตัวอย่าง

2. ผลของไม้เลื้อยชนิดหนึ่ง มีเนื้อสีเหลือง ใช้ทำกับข้าวหรือทำขนมก็ได้ ท่านเรียกว่า

ก. พักทอง

ข. น้ำเต้า

(.....)

4. การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลได้ทำไปทั้งสิ้น 2 ครั้ง ดังต่อไปนี้

4.1 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่ 1

การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งแรก ศึกษาโดยใช้แผนที่ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งรวบรวมขึ้นในปี พ.ศ. 2528 บริเวณที่ใช้เก็บข้อมูลคือ ตั้งแต่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ถึง อำเภอเมืองชุมพร เพราะจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของภาคกลางซึ่งใช้ภาษาไทยถิ่นกลาง และจังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ซึ่งใช้ภาษาไทยถิ่นใต้เขตปรับเปลี่ยนภาษาน่าจะอยู่บริเวณใดบริเวณหนึ่งในช่วงรอยต่อของภาคกลางและภาคใต้นั้น นอกจากนั้น จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเขตปรับเปลี่ยนภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว (วรรณพร 2526 และ เกศมณี 2526) ก็พบเขตปรับเปลี่ยนภาษาอยู่ระหว่างบริเวณดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษาที่จะได้จากงานวิจัยนี้น่าจะอยู่ภายในบริเวณนี้ด้วยเช่นกัน

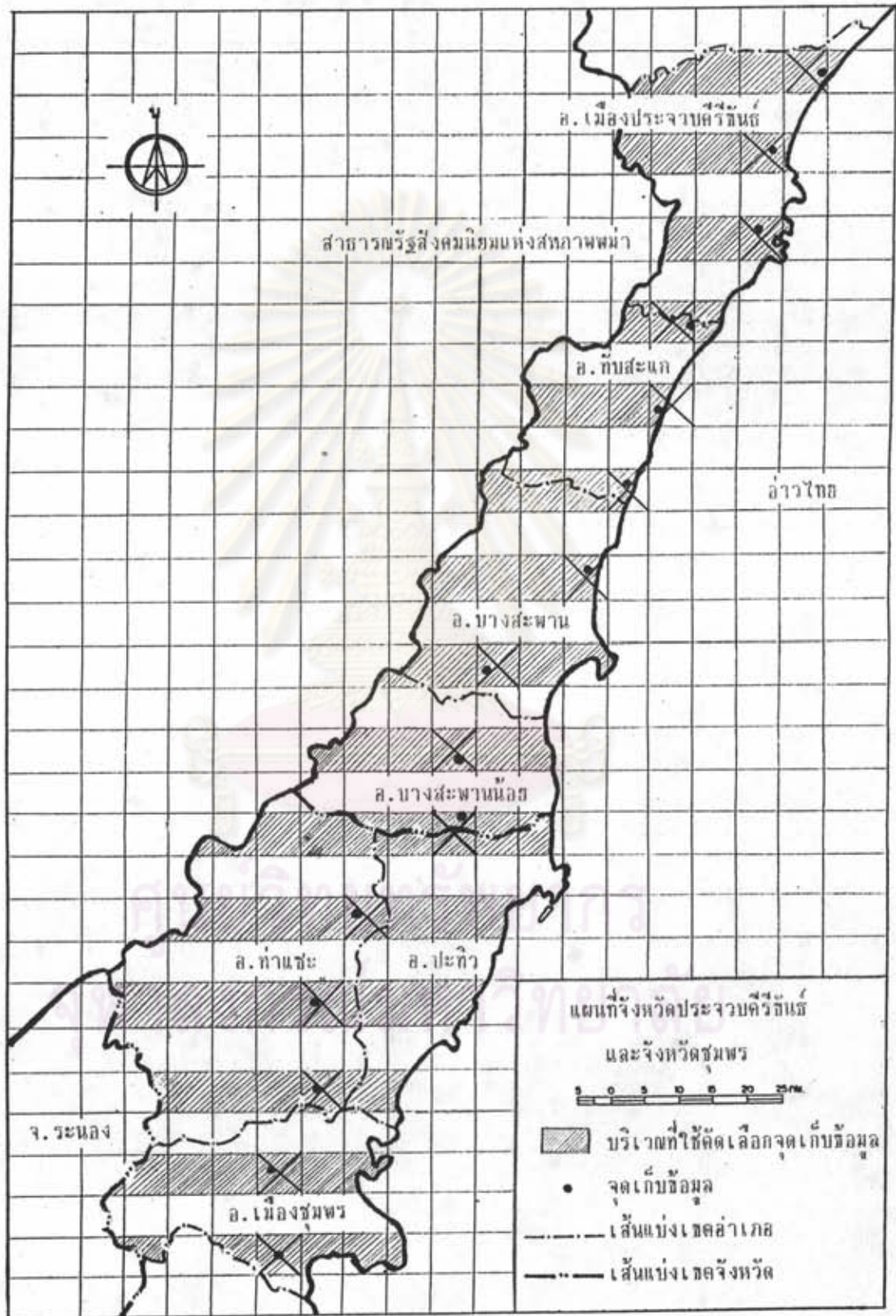
ในการคัดเลือกบริเวณที่ใช้เก็บข้อมูลตั้งแต่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ถึงอำเภอเมืองชุมพรนั้น เนื่องจากผู้วิจัยต้องการจุดเก็บข้อมูลที่มีระยะห่างจากเหนือไปใต้ในระยะที่ใกล้เคียงกันที่สุด จึงทำการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลโดยการตีกริดลงบนแผนที่มาตราส่วน 1:250,000 เส้นแนวนอนเส้นแรกเริ่มจากบริเวณตอนเหนือของอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ลากเส้นแนวนอนซึ่งขนานกับเส้นละติจูด ระยะห่างของแต่ละเส้นห่างกัน 1 นิ้ว ได้ทั้งหมด 31 เส้นจึงจะสุดที่บริเวณตอนใต้ของอำเภอเมืองชุมพร จากนั้นลากเส้นแนวตั้งขนานกับเส้นลองจิจูด โดยเริ่มที่บริเวณที่อยู่ทางด้านตะวันออกมากที่สุด คือ อำเภอท่ามะแซ ระยะห่างของแต่ละเส้นเท่ากับ 1 นิ้ว ถึงบริเวณที่อยู่ทางด้านตะวันตกมากที่สุด คือ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ แล้วจึงเลือกจุดเก็บข้อมูลโดยเลือกกริดที่เรียงกันจากเหนือมาใต้แถวเว้นแถว ทำให้ได้พื้นที่ในการศึกษาทั้งหมด 15 บริเวณ จากนั้นจึงถึงขั้นตอนของการคัดเลือกหมู่บ้าน เนื่องจากในบริเวณที่ใช้เก็บข้อมูลมีถนนเพชรเกษมตัดผ่านตลอดแนว โดยผ่านพื้นที่ด้านตะวันออกในตอนเหนือและตอนกลางของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลงมาทางบริเวณกลางของพื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัด และ ต่อลงมาบริเวณกลางของพื้นที่ในจังหวัดชุมพร การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลจึงเลือกเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับถนนเพชรเกษม คือ ห่างจากถนนเพชรเกษมไม่เกิน 5 ก.ม. เพื่อให้จุดเก็บข้อมูลแต่ละจุดได้รับอิทธิพลที่มาจากกรรมนาคนใกล้เคียงกันที่สุด ผู้วิจัยเลือกกริดที่อยู่ใกล้ถนนเพชรเกษมที่สุดที่มีหมู่บ้านอยู่ จากนั้นจึงคัด

เลือกหมู่บ้านโดยลากเส้นทแยงมุม 2 เส้นลงในกริดที่เลือกเป็นพื้นที่ศึกษา ทำให้ได้จุดศูนย์กลางของกริด เลือกหมู่บ้านที่ใกล้จุดศูนย์กลางที่สุดเป็นจุดเก็บข้อมูล (ดูภาพที่ 7)

จุดเก็บข้อมูลทั้งหมด 15 จุดที่ได้คัดเลือกไว้ครั้งแรกได้แก่

1. บ้านบ่อนอก ต.บ่อนอก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
2. บ้านนิคม ต.อ่าวน้อย อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
3. บ้านหนองบัว ต.เกาะหลัก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. บ้านคลองหินขาว ต.ห้วยทราย อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. บ้านคลองเกิดเคีย^ม ต.ทับสะแก อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. บ้านหนองกก ต.อ่างทอง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
7. บ้านคลองขาม ต.ธงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
8. บ้านหัวไร่เกวียน ต.ร้อนทอง อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
9. บ้านช้างแรก ต.ช้างแรก อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
10. บ้านเคียนเอน^ม ต.ไชยราช อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
11. บ้านเนินทอง ต.สลู^ม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
12. บ้านคอคอก ต.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
13. บ้านหนองบอน ต.นาจะตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
14. บ้านนา ต.บ้านนา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
15. บ้านทุ่งคา ต.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร

ภาพที่ 7 : แผนที่แสดงการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

จากการออกเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ซึ่งทำการเก็บข้อมูลในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 ถึง 8 ปรากฏว่าหมู่บ้านส่วนใหญ่ที่คัดเลือกไว้ ไม่สามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้ จึงต้องเปลี่ยนหมู่บ้านที่ได้คัดเลือกไว้เกือบทั้งหมด เนื่องจากหมู่บ้านที่มีบริเวณใกล้กับถนนเพชรเกษมโดยเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่บริเวณกลางของพื้นที่จังหวัดที่คัดเลือกไว้หลายหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านสร้างใหม่ เพราะในบางบริเวณที่ถนนเพชรเกษมตัดผ่านนั้นเดิมเป็นป่าสงวน ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ และถนนเพชรเกษมเพิ่งสร้างเสร็จเมื่อไม่เกิน 50 ปีมานี้ เมื่อถนนเพชรเกษมสร้างเสร็จผู้คนจากจังหวัดใกล้เคียงจึงอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ ทำให้ผู้วิจัยจึงไม่สามารถหาผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เกิดและเติบโตในท้องถิ่นนั้นได้ หมู่บ้านเก่าแก่ในบริเวณนี้ส่วนใหญ่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเล ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออก อีกปัญหาหนึ่งคือ ชื่อของหมู่บ้านซึ่งใช้ในแผนที่ไม่ตรงกับชื่อที่ใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากการแบ่งเขตปกครองและตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่มีขึ้นตลอดเวลา และแผนที่ที่มีใช้ในขณะนั้นใหม่ที่สุุดักทำไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 รายชื่อหมู่บ้านและการแบ่งการปกครองก็ไม่ตรงกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้การใช้แผนที่ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลใช้ได้เพียงกำหนดบริเวณไว้เท่านั้น แต่ไม่สามารถกำหนดหมู่บ้านได้แน่นอน ปัญหาสุดท้ายที่ผู้วิจัยประสบในการออกเก็บข้อมูลครั้งแรก คือ ขนาดของหมู่บ้านบางหมู่บ้านมีขนาดเล็กมาก มีไม่กี่หลังคาเรือน ดังนั้น การที่จะหาผู้บอกภาษาตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ครบทั้ง 30 คน จึงเป็นไปได้ยาก จากปัญหาเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดของแต่ละหมู่บ้าน ๘ ที่ว่าการอำเภอก่อนทำการเก็บข้อมูล เพื่อตรวจสอบว่าหมู่บ้านที่คัดเลือกไว้แล้วนั้นสามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้หรือไม่ และถ้าใช้ไม่ได้ควรคัดเลือกหมู่บ้านใดแทน

4.2 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่สอง

การตั้งเกณฑ์ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งแรกในงานวิจัยนี้ มีความผิดพลาดเนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบมาก่อนว่า บริเวณที่ถนนเพชรเกษมตัดผ่านในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้นเดิมเป็นเขตป่าสงวนไม่มีประชากรอาศัยมาก่อน การเลือกถนนเพชรเกษมเป็นเกณฑ์จึงทำให้จุดเก็บข้อมูลที่คัดเลือกไว้ใช้ไม่ได้หลายจุด การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่สอง ทำโดยการตั้งเกณฑ์ในการคัดเลือกใหม่ ถ้าหมู่บ้านใดที่ได้จากการคัดเลือกครั้งแรกมีคุณสมบัติความเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นใหม่นี้ ก็ใช้หมู่บ้านนั้นเป็นจุดเก็บข้อมูล แต่ถ้าหมู่บ้านใดขาดคุณสมบัติ

ความเกณฑ์ใหม่นี้ ก็ทำการคัดเลือกหมู่บ้านใหม่ที่มีบริเวณใกล้เคียงกับหมู่บ้านที่คัดเลือกไว้ครั้งแรก หรือให้หมู่บ้านที่คัดเลือกใหม่ที่อยู่ในบริเวณละติจูดที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านที่คัดเลือกไว้ในครั้งแรก เนื่องจากไม่ใช้ถนนเพชรเกษมเป็นเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยจึงยึดเส้นละติจูดเป็นสำคัญ ในการคัดเลือกหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านให้มีระยะห่างใกล้เคียงกันที่สุด เกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกหมู่บ้านครั้งที่สอง คือ

- 1) หมู่บ้านที่ใช้เก็บข้อมูลต้องมีความเก่าแก่พอที่จะหาผู้ที่เกิดและอาศัยอยู่ที่นั่นที่มีอายุระหว่าง 60-70 ปี ได้
- 2) หมู่บ้านที่ใช้ต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะหาผู้บอกภาษากตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ได้ครบทั้ง 30 คน
- 3) แต่ละหมู่บ้านที่คัดเลือกใหม่ต้องมีบริเวณใกล้กับหมู่บ้านที่ได้คัดเลือกไว้แต่เดิม

การใช้เกณฑ์ใหม่เพื่อที่จะให้ได้หมู่บ้านที่สามารถใช้เก็บข้อมูลได้นี้ ทำให้ต้องเปลี่ยนจุดเก็บข้อมูลหลายจุด จุดเก็บข้อมูลจากการคัดเลือกครั้งแรกที่ไม่สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ ได้แก่

1) จุดเก็บข้อมูลที่ 2 บ้านนิคม เนื่องจากหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่สร้างขึ้นใหม่ในเขตป่าสงวนเดิม ประชากรในหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่จะอพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง โดยมากมาจากจังหวัดเพชรบุรีและราชบุรี จึงเป็นไปได้ที่จะหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 35-45 ปี และ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เกิดและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ เพราะประชากรรุ่นที่เกิดในหมู่บ้านนี้รุ่นแรกก็มีอายุอย่างมากประมาณ 20 ปีเท่านั้น ผู้วิจัยเปลี่ยนจากบ้านนิคมมาเป็นบ้านคันกระไดซึ่งเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันมาเป็นจุดเก็บข้อมูล

2) จุดเก็บข้อมูลที่ 4 บ้านคลองหินจวง จากการขอคำปรึกษาจากที่ว่า การ

อำเภอทับสะแกทำให้ผู้วิจัยทราบว่า บ้านคลองหินจวงเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กมีไม่กี่หลังคาเรือน ซึ่งอาจจะไม่สามารถหาผู้บอกภาษาตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ได้ครบ 30 คน และหมู่บ้านในบริเวณใกล้เคียงกันนั้นล้วนเป็นหมู่บ้านสร้างใหม่ในเขตป่าสงวนเดิม ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเลือกบ้านทุ่งฮาว ซึ่งมีระยะห่างจากบ้านคลองหินจวงตามถนนเพชรเกษมประมาณ 8 กม. แต่ก็ก็เป็นหมู่บ้านที่สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ใกล้เคียงกับจุดเก็บข้อมูลเดิมที่สุด

3) จุดเก็บข้อมูลที่ 5 บ้านคลองเกตุเค็ย เนื่องจากชื่อหมู่บ้านนี้ไม่ตรงกับชื่อที่ใช้ในปัจจุบันทำให้ไม่สามารถหาหมู่บ้านนี้พบ จากการสอบถามที่ว่าการอำเภอทับสะแกทำให้ทราบว่า บ้านคลองเกตุเค็ยอยู่ในบริเวณของบ้านหนองน้ำขาวในปัจจุบัน และบ้านหนองน้ำขาวเป็นหมู่บ้านที่เล็กมาก มีเพียง 38 หลังคาเรือน ปลัดอำเภอจึงแนะนำให้เปลี่ยนจุดเก็บข้อมูลมาเป็นบ้านตลาดทับสะแก ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากจุดเก็บข้อมูลเดิมนัก

4) จุดเก็บข้อมูลที่ 6 บ้านหนองกก หมู่บ้านนี้เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งซึ่งมีชื่อไม่ตรงกับชื่อที่ใช้ในปัจจุบันและไม่มีใครทราบว่าอยู่ในบริเวณใด ผู้วิจัยจึงนำแผนที่ที่แสดงจุดเก็บข้อมูลจุดนี้ให้ปลัดอำเภอ และขอรายชื่อหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณนี้ หมู่บ้านที่ได้ใหม่นี้ได้แก่บ้านอ่างทอง

5) จุดเก็บข้อมูลที่ 7 บ้านคลองขาม จากการสอบถามและขอคำปรึกษาจากกำนันของบ้านคลองขามทำให้ทราบว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านสร้างใหม่ในเขตป่าสงวน ดังนั้นประชากรรุ่นแรกที่เกิดในหมู่บ้านนี้มีอายุอย่างมากประมาณ 40 ปี หมู่บ้านนี้จึงไม่สามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้ เนื่องจากไม่สามารถหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป หมู่บ้านที่ใกล้ที่สุดที่สามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้จากคำแนะนำของกำนัน ได้แก่ บ้านกรุด

6) จุดเก็บข้อมูลที่ 8 บ้านห้วยเกวียน จากการขอคำปรึกษาจากที่ว่าการอำเภอบางสะพานทำให้ทราบว่า บ้านห้วยเกวียนเป็นหมู่บ้านสร้างใหม่ ผู้วิจัยจึงขอคำแนะนำในการเลือกหมู่บ้านอื่นที่มีอยู่บริเวณละติจูดเดียวกันจากปลัดอำเภอ ทำให้ได้บ้านเขมาวังมาแทน

7) จุดเก็บข้อมูลที่ 9 บ้านข้างแรก หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านสร้างใหม่ มีคนจาก จังหวัดใกล้เคียงอพยพมาอาศัยเป็นจำนวนมาก ก่อนสร้างถนนเพชรเกษม พื้นที่บริเวณนี้เป็นเขตป่าสงวน ดังนั้น จึงไม่มีประชากรรุ่นอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เกิดและอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ หมู่บ้านที่มีมาแต่ดั้งเดิมในอำเภอบางสะพานน้อยอยู่บริเวณชายทะเลซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกเท่านั้น ส่วนบริเวณที่ถนนเพชรเกษมตัดผ่านเป็นบริเวณตอนกลางของอำเภอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่สามารถหาหมู่บ้านที่มีบริเวณใกล้เคียงกับถนนเพชรเกษมตามที่กำหนดไว้ได้ จากความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอบางสะพานน้อย ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนจากบ้านข้างแรกมาเป็นบ้านละหาน ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของอำเภอ

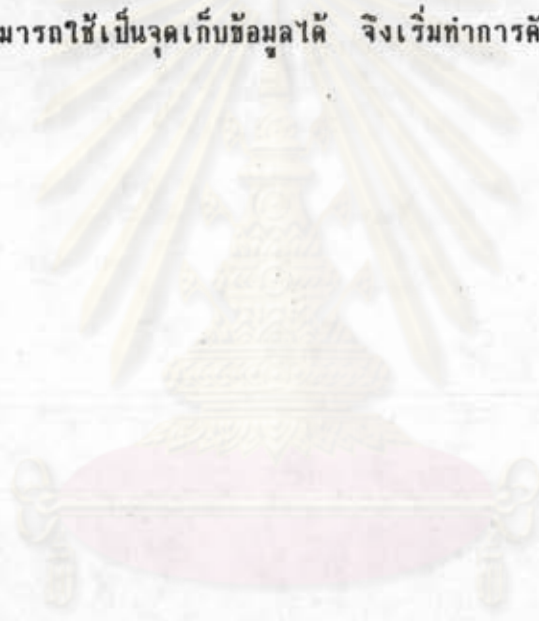
8) จุดเก็บข้อมูลที่ 10 บ้านเคียนเอน ในการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลจุดนี้จากแผนที่ ไม่พบรายชื่อหมู่บ้านใดในบริเวณละติจูดที่ต้องการเนื่องจากแผนที่ไม่ได้แสดงที่ตั้งของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงเลือกบ้านเคียนเอน ซึ่งอยู่ในละติจูดที่ใกล้ที่สุดไว้ก่อน โดยมีความตั้งใจว่าในการออกสำรวจถ้าพบหมู่บ้านในบริเวณละติจูดที่ต้องการก็จะเปลี่ยนมาใช้หมู่บ้านนั้นแทน ปรากฏว่าบ้านไชยราช เป็นหมู่บ้านในบริเวณที่ต้องการจากแผนที่ที่ใช้ครั้งแรก แต่จากแผนที่ที่สอง หมู่บ้านนี้ไม่สามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านใหม่ไม่สามารถหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จากการพูดคุยและขอคำแนะนำจากผู้ใหญ่บ้านบ้านไชยราชในการหาหมู่บ้านเก่าแก่ที่อยู่ในบริเวณละติจูดที่ใกล้เคียงกันที่สุด ทำให้เปลี่ยนจุดเก็บข้อมูลจุดนี้มาเป็นบ้านห้วยสักแทน

9) จุดเก็บข้อมูลที่ 12 บ้านคอคอก ชื่อของหมู่บ้านนี้กับชื่อของหมู่บ้านในปัจจุบันไม่ตรงกัน แม้แต่เจ้าหน้าที่ที่ทำการอำเภอท่าชะงะก็ไม่รู้จัก ผู้วิจัยจึงแสดงบริเวณที่ตั้งของจุดเก็บข้อมูลที่ 12 นี้ในแผนที่ให้ปลัดอำเภอ และขอรายชื่อหมู่บ้านที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวที่มีในปัจจุบัน ทำให้ได้บ้านนาสาวมาแทน

10) จุดเก็บข้อมูลที่ 13 บ้านหนองบอน จริง ๆ แล้วผู้วิจัยไม่ได้เปลี่ยนจุดเก็บข้อมูลจุดนี้ เพียงแต่ขยายบริเวณออกไปเท่านั้น เนื่องจากบ้านหนองบอนเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กมากและเป็นส่วนหนึ่งของบ้านนาหอโง้ง บ้านนาหอโง้งเป็นชื่อเรียกหมู่บ้านเล็ก ๆ 2-3 หมู่บ้านรวมกันในบริเวณนี้ ถ้าผู้วิจัยเลือกเพียงบ้านหนองบอนก็จะไม่สามารถ

หาผู้บอกภาษาได้ครบตามจำนวนและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงใช้บ้านนาหอขังที่มี
บริเวณกว้างกว่าถนน

จากการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ ทำให้ทราบว่าจุดเก็บข้อมูลที่คัดเลือกจากแผนที่เพียงอย่างเดียว ไม่สามารถใช้ได้ทั้งหมด เพราะอาจจะหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุมากไม่ได้ เพราะจะไม่ทราบว่าหมู่บ้านใดเก่าแก่หรือหมู่บ้านใดเป็นหมู่บ้านใหม่และในปัจจุบันนี้มีหมู่บ้านสร้างใหม่ที่มีประชากรอพยพมาจากที่ต่าง ๆ เกิดขึ้นมาก การเลือกจุดเก็บข้อมูลสำหรับกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปนี้ จำเป็นต้องมีการศึกษาถึงรายละเอียดของหมู่บ้านก่อนว่ามีหมู่บ้านใดที่สามารถใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลได้ จึงเริ่มทำการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลที่จะใช้จริงต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลครั้งที่สองนี้ ได้จุดเก็บข้อมูลที่ใช้ในโครงการหลัก
ดังต่อไปนี้ (ภาพที่ 8)

1. บ้านบ่อนอก ค.บ่อนอก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
2. บ้านคั่นกระได ค.อ่าวน้อย อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
3. บ้านหนองบัว ค.เกาะหลัก อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์
4. บ้านทุ่งขาว ค.ห้วยทราย อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
5. บ้านตลาดทับสะแก ค.ทับสะแก อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
6. บ้านอ่างทอง ค.อ่างทอง อ.ทับสะแก จ.ประจวบคีรีขันธ์
7. บ้านกรูด ค.ธงชัย อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
8. บ้านเขาม้าร้อง ค.พงศ์ประศาสน์ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์
9. บ้านละหาน ค.บางสะพาน อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
10. บ้านห้วยลึก ค.ทรายทอง อ.บางสะพานน้อย จ.ประจวบคีรีขันธ์
11. บ้านเนินทอง ค.สลูช อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
12. บ้านนาขาว ค.หงษ์เจริญ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
13. บ้านนาหอโง้ง ค.นากระตาม อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร
14. บ้านนา ค.บ้านนา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
15. บ้านทุ่งคา ค.ทุ่งคา อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 : แผนที่แสดงจุดเก็บข้อมูลทั้งหมด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในโครงการหลักนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามแต่เพียงอย่างเดียว เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามมีข้อดี คือ จะทำให้ได้ข้อมูลจากผู้บอกภาษาตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง เพราะผู้วิจัยสามารถคัดเลือกผู้บอกภาษาคด้วยตนเอง ส่วนการเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์นั้น จากการศึกษาในโครงการนำร่องผู้วิจัยพบว่า นอกจากจะเกิดความล่าช้าในการรวบรวมข้อมูลแล้ว ยังไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามที่กำหนดไว้ การออกเก็บข้อมูลในโครงการหลักทำขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกออกเก็บข้อมูลในจุดเก็บข้อมูลที่ 1-8 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534 และครั้งที่ 2 ออกเก็บข้อมูลในจุดเก็บข้อมูลที่ 9-15 ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2534

จากการออกเก็บข้อมูลครั้งแรกทำให้ผู้วิจัยทราบว่า จุดเก็บข้อมูลที่คัดเลือกไว้ตามเกณฑ์เดิมไม่สามารถใช้ได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งเกณฑ์และคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลใหม่โดยเดินทางไปยังที่ว่าการอำเภอของแต่ละอำเภอที่ใช้เก็บข้อมูล เพื่อศึกษาให้เป็นที่แน่ชัดว่าจุดเก็บข้อมูลที่คัดเลือกไว้นั้นใช้ได้หรือไม่ ถ้าใช้ไม่ได้ก็ทำการเปลี่ยนจุดเก็บข้อมูลใหม่โดยขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ หรือ ปลัดอำเภอ เพื่อหาจุดเก็บข้อมูลที่ใช้ได้จริงตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นใหม่ จากนั้นจึงเดินทางไปยังจุดเก็บข้อมูลโดยไปพบกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้านก่อน เพื่อสอบถามรายละเอียดของหมู่บ้านอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าหมู่บ้านนั้น ๆ มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด และขอความร่วมมือจากกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในการหาชาวบ้านที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ มาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้อ่านและตอบคำถามด้วยตนเอง แต่เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุ 35-45 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านสายตาทำให้ไม่สามารถอ่านแบบสอบถามได้ และบางคนก็อ่านหนังสือได้ไม่คล่อง ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนวิธีมาเป็นการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านแบบสอบถามให้ผู้บอกภาษาเป็นผู้เลือกคำตอบ และผู้วิจัยบันทึกคำตอบลงในแบบสอบถามชุดนั้น ๆ ส่วนกลุ่มอายุ 10-20 ปี ไม่มีปัญหาเรื่องการอ่านแบบสอบถาม จึงสามารถตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง

6. ปัญหาและการแก้ไขปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้เกิดปัญหานั้นหลายประการดังนี้

6.1 ปัญหาเกี่ยวกับจุดเก็บข้อมูล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลเป็นปัญหามากที่สุด เพราะจุดเก็บข้อมูลที่คัดเลือกไว้ตั้งแต่ต้นนั้นใช้ได้เพียงไม่กี่จุด เนื่องจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่ประสบผล จึงต้องใช้เกณฑ์ใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ว่าการคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษาภาษาของท้องถิ่นนั้น ไม่สมควรจะคัดเลือกจากแผนที่เพียงอย่างเดียว เพราะแผนที่ไม่สามารถบอกได้ว่าหมู่บ้านที่ถูกคัดเลือกมีความเก่าแก่เพียงไร มีผู้ออกภาษาตามคุณสมบัติและจำนวนที่ต้องการหรือไม่

6.2 ปัญหาในการออกแบบสอบถาม

ในการออกแบบสอบถาม พบว่า ไม่สามารถให้ผู้บอกภาษาทุกคนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยลำพัง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 35-45 ปีและกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีปัญหาในการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยก็ได้พยายามแก้ไขโดยเป็นผู้อ่านแบบสอบถามและให้ผู้บอกภาษาเลือกคำตอบ ความแตกต่างในการออกแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และการออกแบบสอบถามโดยลำพังอาจทำให้เกิดความแตกต่างในการเลือกใช้คำศัพท์ก็ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องอธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจก่อนว่า ผู้วิจัยต้องการศึกษาคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาใช้จริง ๆ ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากผู้บอกภาษามักจะเข้าใจผิดว่า ผู้วิจัยต้องการศัพท์ที่บ้านที่บรรพบุรุษของผู้บอกภาษาใช้ทั้ง ๆ ที่คำศัพท์เหล่านั้น ผู้บอกภาษาเลิกใช้แล้ว

6.3 ปัญหาในการหาผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุ 60-70 ปี

ผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 60-70 ปี ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นกลุ่มที่หาได้ยากที่สุด ในบางหมู่บ้านประชากรกลุ่มอายุนี้ที่เกิดและยังอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดิมมีจำนวนน้อย เนื่องจากการอพยพย้ายถิ่น ในบางจุดเก็บข้อมูลไม่สามารถหาผู้บอกภาษากลุ่มอายุนี้ได้ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัยจึงขยายช่วงอายุของผู้บอกภาษากลุ่มอายุนี้เป็น 60 ปีขึ้นไป ในหมู่บ้านที่ไม่สามารถหาผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุ 60-70 ปี ได้ครบ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มอายุนี้ของทุกจุดเก็บข้อมูลรวมกันได้ 150 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุเกิน 70 ปี 16 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.66 ผู้บอกภาษาที่มีอายุมากที่สุดคือ 83 ปี

6.4 ปัญหาของหน่วยบรรด

จากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามพบหน่วยบรรดที่เป็นปัญหา ได้แก่ 'ปาท่องโก๋' ซึ่งเป็นหน่วยบรรดที่ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนไม่รู้จัก บางคนเคยเห็นและเคยรับประทานแต่ไม่ทราบว่าเรียกว่าอะไร เพราะในบางหมู่บ้านไม่มีขาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ส่วนใหญ่นิยมใช้รูปแปรของคำศัพท์โดยตัดคำพยางค์หน้าหรือพยางค์ท้ายออก ทำให้คำสั้นลง เช่น "มะรืนนี้" มักพูดว่า "รืนนี้" แต่ถ้าบอกให้พูดเต็ม ๆ ก็จะตอบได้ว่า "มะรืนนี้" และ "ปาท่องโก๋" ก็มักพูดเพียง "ท่องโก๋" และ "ข้าวคั้มมัด" พูดเพียง "ข้าวคั้ม" แต่ทุกคำก็สามารถบอกได้ว่าคำเต็ม ๆ คืออะไร

นอกจากนั้นยังพบว่า มีหน่วยบรรดอยู่ 2 หน่วยบรรด ซึ่งไม่ได้แทนด้วยคำศัพท์เพียง 2 ศัพท์เท่านั้น แต่แทนด้วยคำศัพท์ถึง 3 ศัพท์ จึงต้องทำการวิเคราะห์หาคำศัพท์ที่เพิ่มเข้ามานี้จัดเป็นคำศัพท์ประเภทใด (ดู 7.1 การวิเคราะห์หาคำศัพท์)

7. การวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผล

7.1 การวิเคราะห์คำศัพท์

หน่วยอรรถทั้งหมดที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นที่รู้จักของผู้บอกภาษาทุกคนนั้น ปรากฏว่าหน่วยอรรถ 'ปาท่องโก๋' เป็นหน่วยอรรถเดียวที่ผู้บอกภาษาบางคนไม่รู้จัก ซึ่งอาจเป็นเพราะปาท่องโก๋ไม่ได้เป็นอาหารพื้นบ้านของไทย ในบางบริเวณโดยเฉพาะบริเวณที่การคมนาคมไม่สะดวก จึงไม่มีขายและไม่เป็นที่รู้จักของทุกคน นอกจากนั้น ถึงแม้ว่าในการคัดเลือกหน่วยอรรถเพื่อใช้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะหน่วยอรรถที่แทนด้วยคำศัพท์ 2 ภาษา ๆ ละ 1 ศัพท์เท่านั้น คือ แทนด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 1 ศัพท์และภาษาไทยถิ่นใต้ 1 ศัพท์ แต่เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ พบว่า หน่วยอรรถ 14 หน่วยอรรถ ซึ่งได้แก่ 'หัวปลี' 'ผักทอง' 'แดงโหม' 'กะปิ' 'ปาท่องโก๋' 'เจาก๊วย' 'กะละมัง' 'เสื่อ' 'มะรืนนี้' 'คู้' 'ปอก' 'โกฉี' 'ชาด' และ 'หอย' ได้ผลตามที่กำหนดไว้ คือ เป็นหน่วยอรรถที่แทนด้วย 2 ศัพท์เท่านั้น และมีหน่วยอรรถ 2 หน่วยอรรถ ซึ่งได้แก่ 'ข้าวต้มมัด' และ 'พุงนี้' ที่แทนด้วย 3 ศัพท์ คือ นอกจากจะแทนด้วยคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้แล้ว ยังแทนด้วยคำศัพท์อีก 1 ศัพท์ ดังนี้

หน่วยอรรถ	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้	คำศัพท์ที่เพิ่มเข้ามา
'ข้าวต้มมัด'	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย	ข้าวต้มห่อ
'พุงนี้'	พุงนี้	คอเข้า	คอพุง

จากการค้นคว้าพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2530) พบว่า คำว่า "คอพุง" เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่นสุพรรณ ส่วนคำว่า "ข้าวต้มห่อ" นั้นหาไม่พบ แต่ก็สามารถตัดสินใจว่าเป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่นเช่นกันเนื่องจากพบคำนี้ในบริเวณเดียวเท่านั้นคือในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 บ้านบ่อนอก ส่วนในบริเวณอื่นไม่มีคำนี้

ใช้แต่ใช้ในความหมายต่างกันเล็กน้อย คือ "ข้าวต้มห่อ" เป็นขนมที่ห่อใส่ใบตองโดยไม่มี
 การมัด แต่ถ้ามีการมัดจะเรียกว่า "ข้าวต้มมัด" ในขณะที่ข้าวต้มห่อในความหมายที่ใช้ใน
 บ้านบ่อนอกไม่ได้จำกัดอยู่ที่การมัด คือ มีการมัดหรือไม่ก็เรียกว่า "ข้าวต้มห่อ" จากความ
 หมายถึงเฉพาะถิ่นนี้ จึงจัดให้คำศัพท์นี้เป็นคำศัพท์เฉพาะถิ่น ดังนั้นทั้งสองหน่วยวรรณจึง
 แทนด้วย 3 คำศัพท์ คือ คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ และคำศัพท์
 ภาษาเฉพาะถิ่น (ดูตารางที่ 9)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 : ตารางแสดงคำศัพท์ที่ใช้ในแต่ละหน่วยวรรณคดี

หน่วยวรรณคดี	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง (C)	คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ (S)	คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น (*)
1. หัวปลี	หัวปลี	ปลีกล้วย	—
2. ฟักทอง	ฟักทอง	น้ำเต้า	—
3. แดงโหม	แดงโหม	แดงเงิน	—
4. กะปิ	กะปิ	เคย	—
5. ปาท่องโก๋	ปาท่องโก๋	จ๊ะโก๋	—
6. ข้าวต้มมัด	ข้าวต้มมัด	ต้มกล้วย	ข้าวต้มห่อ
7. เจาก๊วย	เจาก๊วย	วันคำ	—
8. กะละมัง	กะละมัง	โคม	—
9. เสื่อ	เสื่อ	สาด	—
10. พุ้ง ^ข	พุ้ง ^ข	ค้อเข้า	ค้อพร
11. มะ ^ข วัน ^ข	มะ ^ข วัน ^ข	ค้อ ^ข รือ	—
12. ไก ^ข ลิ	ไก ^ข ลิ	แค	—
13. คุ ^ข	คุ ^ข	แล	—
14. ปอก	ปอก	ลิค	—
15. ชาด	ชาด	แหก	—
16. หวย	หวย	เบอร์	—

หลังจากการวิเคราะห์คำศัพท์แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนคำศัพท์แต่ละประเภท และแสดงการใช้คำศัพท์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนในแต่ละจุดเก็บข้อมูลไว้ในตาราง (ดูภาคผนวก ข) สัญลักษณ์ที่ใช้ได้แก่

- C = คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง
 S = คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้
 * = คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น
 0 = คำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาไม่รู้จัก

7.2 การวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยสรรดในแต่ละจุดเก็บข้อมูล

ในชั้นตอนนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์อัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยสรรดในแต่ละจุดเก็บข้อมูล โดยแยกวิเคราะห์ทีละกลุ่มอายุ จากคำตอบของผู้บอกภาษาในแต่ละจุดเก็บข้อมูล (ดู ภาคผนวก ข)

ในการวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยสรรด ในแต่ละจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยคิดอัตราร้อยละโดยทำการวิเคราะห์ทีละกลุ่มอายุ วิธีการที่ใช้ คือ นับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จากคำตอบของผู้บอกภาษาทุกคนในแต่ละจุดเก็บข้อมูล โดยแยกนับทีละกลุ่มอายุ เช่น ในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 ผู้บอกภาษาให้คำตอบของหน่วยสรรด 'หัวปลี' ดังนี้ (C = หัวปลี S = ปลีกล้วย)

คนที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
กลุ่มอายุ 10-20 ปี	:	S	C	C	C	C	C	C	C	C
กลุ่มอายุ 35-45 ปี	:	C	C	C	C	C	C	C	C	C
กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป	:	C	C	C	C	C	C	C	C	C

เห็นได้ว่าผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 10-20 ปี ในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 นี้ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 9 ครั้ง และใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ 1 ครั้ง ส่วนผู้บอกภาษาอีก 2 กลุ่มอายุ ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง 10 ครั้ง และไม่ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ เมื่อได้

จำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ผู้บอกภาษาใช้แล้ว จึงนำมาหาอัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์

$$\text{อัตราร้อยละของการใช้คำศัพท์} = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์}}{10}$$

ดังนั้น หน่วยอรรถ 'หัวปลี' จึงมีอัตราการใช้คำศัพท์แต่ละประเภทดังนี้

$$\text{กลุ่มอายุ 10-20 ปี} \quad C = \frac{100 \times 9}{10} = 90 \%$$

$$S = \frac{100 \times 1}{10} = 10 \%$$

$$* = \frac{100 \times 0}{10} = 0 \%$$

$$0 = \frac{100 \times 0}{10} = 0 \%$$

กลุ่มอายุ 35-45 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการใช้คำศัพท์เท่ากันคือ

$$C = \frac{100 \times 10}{10} = 100 \%$$

$$S = \frac{100 \times 0}{10} = 0 \%$$

$$* = \frac{100 \times 0}{10} = 0 \%$$

$$0 = \frac{100 \times 0}{10} = 0 \%$$

7.3 การแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยอรรถในแต่ละจุด เก็บข้อมูล

เมื่อหาอัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยอรรถในแต่ละจุดเก็บข้อมูลได้แล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างกราฟแสดงอัตราดังกล่าว โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Microsoft Excel 3.0 สร้างกราฟให้มีขนาดเล็กพอที่จะวางลงในแผนที่ได้ แล้วจึงนำกราฟที่ได้มาติดลงในแผนที่ จุดเก็บข้อมูลละ 1 กราฟ กราฟเหล่านี้จะแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ในแต่ละจุดเก็บข้อมูลและแสดงการเปรียบเทียบอัตราการใช้คำศัพท์ระหว่างผู้บอกภาษา 3 กลุ่มอายุ (ดูภาพที่ 9-24 หน้า 77-92)

7.4 การวิเคราะห์ปริมาณการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยอรรถใน บริเวณที่ทำการศึกษา

หลังจากสร้างกราฟแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ในแต่ละจุดเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำศัพท์ในแต่ละหน่วยอรรถ เพื่อหาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ การศึกษาแนวโน้มนี้เริ่มจากการเรียงลำดับหน่วยอรรถจากหน่วยอรรถที่ใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ซึ่งทำได้โดยการหาปริมาณของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของแต่ละหน่วยอรรถโดยไม่แยกกลุ่มอายุ จากการรวมคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของทุกกลุ่มอายุในหน่วยอรรถนั้น ๆ จากทุกจุดเก็บข้อมูล แล้วนำมาใช้กับสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของแต่ละหน่วยอรรถ} \\ = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางที่นับได้}}{450^*}$$

* 450 คือคำตอบของหน่วยอรรถนั้น ๆ ที่ได้จากคำตอบของผู้บอกภาษาจำนวน 30 คนใน 15 จุดเก็บข้อมูล (30x15)

เช่น หน่วยอรรถ 'หิวปลี' นับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางได้ดังนี้

จุดเก็บข้อมูล	จำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางที่นับได้
1	29
2	29
3	30
4	30
5	29
6	22
7	27
8	28
9	28
10	22
11	4
12	1
13	0
14	7
15	10
รวมทั้งหมด = 296	

$$\begin{aligned} \text{ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางในหน่วยอรรถ 'หิวปลี'} &= \frac{100 \times 296}{450} \\ &= 65.77 \% \end{aligned}$$

เมื่อได้ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางครบทุกหน่วยอรรถแล้ว จึงนำมาใช้ในการเรียงลำดับหน่วยอรรถ จากหน่วยอรรถที่มีปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง

* หมายเหตุ : ในการหาอัตราร้อยละ ถ้าผลลัพธ์ที่ได้มีเลขหลังจุดทศนิยมเกิน 2 หลัก จะตัดให้เหลือเพียง 2 หลักเท่านั้น

ส่งที่สุดไปหาหน่วยอรรถที่มีปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางค่าที่สุด (ดูตารางที่ 10 หน้า 93) เพื่อใช้เป็นลำดับของหน่วยอรรถในการพิจารณาแนวโน้มของการใช้คำศัพท์ต่อไป

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงหาปริมาณการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุ โดยนับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของแต่ละกลุ่มอายุและนำมาใช้กับสูตรดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} & \text{ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของแต่ละหน่วยอรรถในแต่ละกลุ่มอายุ} \\ & = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางที่นับได้}}{150^*} \end{aligned}$$

เช่น หน่วยอรรถ 'หัวปลี' นับจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของแต่ละกลุ่มอายุได้ดังนี้

กลุ่มอายุ 10-20 ปี นับได้ 103

กลุ่มอายุ 35-45 ปี นับได้ 100

กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป นับได้ 93

ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางของหน่วยอรรถ 'หัวปลี' ในแต่ละกลุ่มอายุ คือ

$$\begin{aligned} \text{กลุ่มอายุ 10-20 ปี} & = \frac{100 \times 103}{150} \\ & = 68.66 \% \end{aligned}$$

* 150 คือ ค่าตอบของผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มอายุ กลุ่มอายุละ 10 คน ในบริเวณจุดเก็บข้อมูล 15 จุด (10x15)

$$\text{กลุ่มอายุ 35-45 ปี} = \frac{100 \times 100}{150}$$

$$= 66.66 \%$$

$$\text{กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป} = \frac{100 \times 93}{150}$$

$$= 62.00 \%$$

เมื่อได้ปริมาณการใช้คำศัพท์ของแต่ละหน่วยรรถแล้ว จึงนำปริมาณการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุมาเปรียบเทียบกัน โดยแสดงเป็นตาราง (ดูตารางที่ 13) และกราฟ (ดูภาพที่ 25) เพื่อศึกษาแนวโน้มของเปลี่ยนแปลงการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ โดยกลุ่มอายุ 10-20 ปี เป็นตัวแทนของผู้พูดในอนาคต กลุ่มอายุ 35-45 ปี เป็นตัวแทนของผู้พูดในปัจจุบัน และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นตัวแทนของผู้พูดในอดีต

เพื่อความสะดวกในการพิจารณาปริมาณการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุ ผู้วิจัยได้ทำให้ปริมาณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางนี้เป็นจำนวนเต็มทั้งหมด คือ ถ้าหลังจุดทศนิยมมีตัวเลขหลักแรกตั้งแต่ 5 ขึ้นไป จะปัดให้เป็นจำนวนเต็ม และถ้าหลังจุดทศนิยมมีเลขหลักแรกไม่ถึง 5 จะตัดจำนวนนั้นทิ้งไป เหลือไว้เพียงจำนวนเต็มเต็ม

7.5 การวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละจุดเก็บข้อมูลรวมกันทุกหน่วยรรถ

ในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละจุดเก็บข้อมูล โดยวิเคราะห์รวมกันทุกหน่วยรรถ ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ วิธีการที่ใช้ คือ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากจำนวนรวมของจำนวนคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ในทุก

หน่วยสรรถจากคำตอบของผู้บอกภาษาทุกคน

การวิเคราะห์ดังกล่าว เริ่มจากการวิเคราะห์ 3 กลุ่มอายุรวมกันก่อน แล้วจึงแยกวิเคราะห์ทีละกลุ่มอายุ เช่น ในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 นับจำนวนคำศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มอายุ ได้ดังนี้

กลุ่มอายุ 10-20 ปี C = 151
S = 9
* = 0
0 = 0

กลุ่มอายุ 10-20 ปี C = 154
S = 6
* = 0
0 = 0

กลุ่มอายุ 10-20 ปี C = 153
S = 7
* = 0
0 = 0

ดังนั้น จำนวนรวมของคำศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของผู้บอกภาษาทุกคนได้จากการรวมจำนวนคำศัพท์ประเภทนั้น ๆ ของทุกกลุ่มอายุ คือ

$$\begin{aligned} C &= 151+154+153 \\ &= 458 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} S &= 9+6+7 \\ &= 22 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} * &= 0+0+0 \\ &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 0 &= 0+0+0 \\ &= 0 \end{aligned}$$

เมื่อหาผลรวมของคำศัพท์ประเภทต่าง ๆ ได้แล้ว จึงทำการหาอัตราการใช้คำศัพท์ประเภทต่าง ๆ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละจุดเก็บข้อมูล} = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์}}{480^*}$$

ดังนั้น อัตราการใช้คำศัพท์ของ 3 กลุ่มอาชรวรรมกันในแต่ละจุดเก็บข้อมูลที่ 1 คือ

$$\begin{aligned} C &= \frac{100 \times 458}{480} \\ &= 95.41 \% \end{aligned}$$

* 480 คือ จำนวนคำตอบทั้งหมดของผู้บอกภาษาทุกคนรวมกัน (16x30)
ในแต่ละจุดเก็บข้อมูล

$$S = \frac{100 \times 22}{480}$$

$$= 4.58 \%$$

$$* = \frac{100 \times 0}{480}$$

$$= 0.00 \%$$

$$0 = \frac{100 \times 0}{480}$$

$$= 0.00 \%$$

หลังจากได้อัตราการใช้คำศัพท์ของ 3 กลุ่มอายุรวมกันแล้ว จึงทำการหาอัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$\text{อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละกลุ่มอายุ} = \frac{100 \times \text{จำนวนคำศัพท์}}{160^*}$$

ดังนั้น ในจุดเก็บข้อมูลที่ 1 นี้ กลุ่มอายุ 10-20 ปี มีอัตราการใช้คำศัพท์ดังนี้

$$\text{กลุ่มอายุ 10-20 ปี } C = \frac{100 \times 151}{160}$$

$$= 94.37 \%$$

* 160 คือ จำนวนคำตอบทั้งหมดของผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มอายุ
(16x10)

$$S = \frac{100 \times 9}{160}$$

$$= 5.63 \%$$

$$* = \frac{100 \times 0}{160}$$

$$= 0.00 \%$$

$$0 = \frac{100 \times 0}{160}$$

$$= 0.00 \%$$

เมื่อนำผลรวมของจำนวนคำศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มอายุ 10-20 ปีได้แล้ว
จึงหาอัตราการใช้คำศัพท์ประเภทต่าง ๆ ของอีก 2 กลุ่มอายุ

7.6 การแสดงผลการวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์ของแต่ละจุดเก็บ ข้อมูลรวมทั้งทุกหน่วยขรรถและการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษา

หลังจากทำการวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการ
หาเขตปรับเปลี่ยนภาษา และแสดงอัตราการใช้คำศัพท์พร้อมทั้งแสดงบริเวณที่เป็นเขตปรับ
เปลี่ยนภาษา สำหรับเกณฑ์ในการกำหนดเขตปรับเปลี่ยนภาษานั้น พิจารณาได้จากผลต่าง
ของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละ
จุดเก็บข้อมูล โดยนำอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางลบด้วยอัตราการใช้คำศัพท์ภาษา
ไทยถิ่นใต้ บริเวณที่มีผลต่างของอัตราการใช้ภาษาถิ่นทั้งสองค่าที่สุทธิต่อเป็นเขตปรับเปลี่ยน
ภาษาระหว่างภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ และถ้าบริเวณจุดเก็บข้อมูลที่อยู่
กับเขตปรับเปลี่ยนภาษานี้ มีผลต่างคลาดเคลื่อนจากกันไม่เกิน 5 (0 ถึง 5) หรือ -5
(-5 ถึง 0) ก็ถือว่า บริเวณนั้นเป็นบริเวณของเขตปรับเปลี่ยนภาษาด้วย หรือกล่าวได้ว่า
เขตปรับเปลี่ยนภาษามีบริเวณครอบคลุมไปถึงบริเวณนั้นด้วย

การแสดงอัตราการใช้คำศัพท์นั้น ผู้วิจัยใช้ตาราง (ดูตารางที่ 14-17 หน้า 107, 111, 117 และ 121 ตามลำดับ) แผนที่และกราฟแท่ง (ดูภาพที่ 26-33 หน้า 108, 109, 113, 114, 118, 119, 122 และ 123 ตามลำดับ) แสดงผลการวิเคราะห์อัตราการใช้คำศัพท์โดยรวมของทุกกลุ่มอายุ และแสดงอัตราการใช้คำศัพท์ที่ละกลุ่มอายุ พร้อมทั้งแสดงจุดเก็บข้อมูลที่เป็นเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยตารางจะแสดงจำนวนอัตราการใช้คำศัพท์ประเภทต่าง ๆ อย่างชัดเจน คือ แสดงอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ อัตราการใช้คำศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น อัตราของคำศัพท์ที่ผู้บอกภาษาไม่รู้จัก และผลต่างของอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ ส่วนแผนที่และกราฟแท่ง จะแสดงเพียงอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้เท่านั้น แผนที่นี้จะแสดงให้เห็นว่าบริเวณใดใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในปริมาณเท่าใด และเขตปรับเปลี่ยนภาษาอยู่ในบริเวณใด ส่วนกราฟแท่งจะแสดงให้เห็นภาพรวมของอัตราการใช้คำศัพท์แต่ละภาษา และแสดงการเปรียบเทียบอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในแต่ละจุดเก็บข้อมูลพร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าเขตปรับเปลี่ยนภาษาอยู่ที่จุดเก็บข้อมูลใด

การแสดงอัตราการใช้คำศัพท์และบริเวณเขตปรับเปลี่ยนภาษานี้ เริ่มจากแสดงโดยไม่แยกกลุ่มอายุก่อนแล้วจึงแสดงที่ละกลุ่มอายุ หลังจากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษาของแต่ละกลุ่มอายุ เนื่องจากการหาเขตปรับเปลี่ยนภาษาคงต้องพิจารณาจวอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางและอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ จึงต้องทำการเปรียบเทียบอัตราการใช้คำศัพท์ทั้งสองภาษานี้ในแต่ละกลุ่มอายุด้วย ผู้วิจัยจึงใช้กราฟเส้นแสดงการเปรียบเทียบอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง และอัตราการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของแต่ละกลุ่มอายุ (ดูภาพที่ 34-35 หน้า 129-130) แล้วจึงทำการเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษา โดยใช้แผนที่แสดงการเปรียบเทียบเขตปรับเปลี่ยนภาษาของผู้พูดแต่ละกลุ่มอายุ (ดูภาพที่ 36 หน้า 133)